

DZIENNIK USTAW POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

Warszawa, dnia 2 grudnia 1961 r.

Nr 53

TRESC:

Poz.:

USTAWY:

295 — z dnia 27 listopada 1961 r. o bezpieczeństwie i porządku ruchu na drogach publicznych	649
296 — z dnia 27 listopada 1961 r. o zmianie przepisów postępowania karnego	652
297 — z dnia 27 listopada 1961 r. o transporcie drogowym i spedycji krajowej	654
298 — z dnia 27 listopada 1961 r. o normalizacji	658
299 — z dnia 27 listopada 1961 r. o targach i wystawach krajowych	660

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

300 — z dnia 24 listopada 1961 r. w sprawie zasad tworzenia wydziałów przez prezydium rad narodowych	662
--	-----

295

U S T A W A

z dnia 27 listopada 1961 r.

o bezpieczeństwie i porządku ruchu na drogach publicznych.

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

Art. 1. 1. Drogi publiczne przeznaczone są do ruchu pojazdów i ruchu pieszego.

2. Drogi publiczne mogą być używane również do prowadzenia i pędzenia zwierząt.

Art. 2. 1. Używanie dróg publicznych powinno się odbywać przy zachowaniu przepisów niniejszej ustawy i przepisów wydanych na jej podstawie.

2. Przepisy niniejszej ustawy nie naruszają umów międzynarodowych obowiązujących Polskę w zakresie ruchu międzynarodowego na drogach publicznych.

Art. 3. 1. Użyte w ustawie określenia:

- 1) droga — oznacza drogę publiczną (jezdnia drogi, ulicy, placu, wydzielonego miejsca postoju pojazdów, mostu, wiaduktu, tunelu, przepustu, łącznie z poboczem, chodnikiem lub ścieżką); chodnik lub ścieżka mogą być samodzielną drogą;
- 2) pojazd — oznacza środek transportowy przeznaczony do stałego lub okolicznościowego poruszania się po jezdni drogi lub samobieżną maszynę;
- 3) kierujący — oznacza osobę, która kieruje pojazdem lub która prowadzi zorganizowaną grupę pieszych albo która prowadzi bądź pędzi zwierzęta pociągowe, juczne, wierzchowe i inne albo stada po drodze publicznej lub ma nad nimi rzeczywistą pieczę.

2. Przepisom niniejszej ustawy podlega również ruch pojazdów szynowych w obrębie drogi publicznej.

Rozdział 2.

Zasady ogólne ruchu, bezpieczeństwa i porządku ruchu na drogach.

Art. 4. 1. Na drogach obowiązuje kierujących ruch prawostronny.

2. Osoby piesze powinny korzystać z chodników, ścieżek lub poboczy; jeżeli pieszy zmuszony jest iść jezdnią, powinien trzymać się jak najbliżej jej krawędzi w sposób nie tamujący ruchu pojazdów.

Art. 5. 1. Ruchu na drogach nie wolno tamować lub utrudniać.

2. Każde tamowanie lub utrudnienie spowodowane nie tylko umyślnie, lecz również z braku ostrożności będącego wynikiem lekkomyślności lub niedbalstwa, stanowi naruszenie niniejszej ustawy.

3. Przepisy ust. 1 i 2 dotyczą również wszelkich czynności wykonywanych obok drogi oraz umieszczania przy drodze przedmiotów, które w jakikolwiek sposób mogą utrudniać ruch na drodze, oslepiac użytkowników drogi lub zasłaniać jej widoczność.

Art. 6. Zabrania się samowolnie ustawiać (włączać) lub usuwać (wylączać) znaki i sygnały drogowe oraz urządzenia ostrzegawczo-zabezpieczające, jak również zmieniać ich położenie lub je zasłaniać.

Art. 7. Zabrania się zaśmiecać (zanieczyszczać) drogi, wyrzucać na nie lub pozostawiać na nich przedmioty mogące spowodować uszkodzenie pojazdu lub naruszyć porządek bądź bezpieczeństwo ruchu drogowego.

Art. 8. Zabrania się, bez zgody właściwego do spraw komunikacji organu prezydium rady narodowej, ustawiania na drodze stoisk, budek, wózków, pojazdów, tablic itp. urządzeń służących do prowadzenia działalności handlowej, usługowej, reklamowej lub innej.

Art. 9. 1. Wszelkie przeszkody na drodze, zagrażające bezpieczeństwu ruchu lub utrudniające ruch, wysepki na jezdni oraz miejsca robót, powinny być wyraźnie i w sposób łatwo dostrzegalny oznaczone za ówno w dzień, jak i w porze nocnej.

2. Wszelkie urządzenia służące do ułatwienia i obsługi ruchu drogowego, jak stacje benzynowe, parkingi, garaże, punkty naprawy oraz obsługi pojazdów itp., powinny być

tak usytuowane, aby nie przyczyniały się do tamowania ruchu lub nie zmniejszały widoczności drogi.

Art. 10. 1. Pojazd lub zespółłączonych ze sobą pojazdów powinien być prowadzony przez kierującego.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do prowadzenia lub pędzenia zwierząt.

Art. 11. 1. Kierujący, osoby piesze i inni użytkownicy dróg są obowiązani zachowywać należytą ostrożność, aby nie zagrażać bezpieczeństwu i porządkowi ruchu, nie powodować wypadków, nie utrudniać ruchu innym użytkownikom drogi, nie zakłócać spokoju i porządku publicznego oraz nie narażać kogokolwiek na poniesienie szkody.

2. Niezależnie od przepisów ust. 1:

1) kierujący są obowiązani:

a) stale panować nad pojazdami lub prowadzonymi albo pędzonymi zwierzętami oraz stosować wszelkie środki ostrożności, konieczne dla bezpieczeństwa innych użytkowników dróg,

b) przestrzegać zasady pierwszeństwa przechodzenia przez jezdnię osób pieszych w miejscach oznaczonych w tym celu w sposób specjalny,

c) w razie uczestniczenia w wypadku drogowym z ludźmi — niezwłocznie udzielić pomocy ofiarom wypadku oraz zawiadomić o wypadku najbliższą jednostkę Policji Obywatelskiej;

2) świadkowie wypadku drogowego albo jego następstw obowiązani są, w miarę możliwości, udzielić na miejscu pomocy ofiarom wypadku, o ile pomoc osób uczestniczących w wypadku okaże się niedostateczna; obowiązani są oni również, w miarę swych możliwości, do sprowadzenia potrzebnej pomocy lekarskiej;

3) każdy użytkownik drogi jest obowiązany stosować się:

a) do znaków i sygnałów drogowych wchodzących w skład urządzenia drogi,

b) do sygnałów i poleceń podawanych przez osoby uprawnione do kierowania ruchem lub do kontroli ruchu drogowego.

3. Znaki, sygnały i polecenia wymienione w ust. 2 pkt 3 mają pierwszeństwo przed wskazaniami wynikającymi z ogólnych przepisów ruchu drogowego.

4. Sygnały i polecenia wymienione w ust. 2 pkt 3 lit. b) mają pierwszeństwo przed znakami i sygnałami drogowymi wymienionymi w ust. 2 pkt 3 lit. a).

Art. 12. 1. Nie wolno pozostawiać pojazdów i zwierząt na drodze w miejscu, gdzie stanowiąby one niebezpieczeństwo lub przeszkodę.

2. W czasie postoju:

1) pojazdy lub zwierzęta powinny być ustawione możliwie najbliżej krawędzi jezdni, jeżeli nie mogą być umieszczone poza obrębem jezdni,

2) kierujący nie powinien opuszczać pojazdu lub zwierząt przed zastosowaniem wszystkich środków ostrożności, koniecznych dla zapobieżenia wypadkowi.

3. Nie wolno pozostawiać na drogach (ulicach) nieletnich do lat 7 bez opieki.

Art. 13. W przypadkach uzasadnionych względami porządku i bezpieczeństwa drogowego ruch na określonych odcinkach dróg może być ograniczony lub wstrzymany w stosunku do wszystkich albo niektórych użytkowników drogi.

Art. 14. Ministrowie Komunikacji i Spraw Wewnętrznych wydadzą w drodze rozporządzenia:

1) w porozumieniu z Ministrami Obrony Narodowej i Gospodarki Komunalnej — szczegółowe przepisy o ruchu, porządku i bezpieczeństwie drogowym, o znakach, sygnałach drogowych i innych urządzeniach ostrzegawczo-zabezpieczających, o zabezpieczeniu ruchu na skrzyżowaniach dróg z drogami szynowymi, o zabezpieczeniu robót prowadzonych na drogach, o warunkach i trybie ograniczania ruchu na drogach, o warunkach wykorzystywania dróg w innych celach niż do ruchu drogowego i o organach administracji państwowej właściwych w tych sprawach;

2) w porozumieniu z Ministrami Obrony Narodowej i Przemysłu Chemicznego — szczegółowe przepisy o warunkach bezpieczeństwa ruchu przy przewozie materiałów niebezpiecznych.

Rozdział 3.

Pojazdy.

Art. 15. Każdy pojazd poruszający się po drodze powinien być zbudowany i utrzymywany w taki sposób, aby jego używanie nie narażało na niebezpieczeństwo osób korzystających z pojazdu lub innych użytkowników dróg i nie narażało na szkodę cudzego mienia.

Art. 16. Od zmroku do świtu oraz w warunkach niedostatecznej widoczności każdy pojazd lub zespółłączonych ze sobą pojazdów znajdujący się na drodze powinien być zaopatrzony w światła widoczne z przodu i z tyłu pojazdu, wyraźnie wskazujące jego położenie innym użytkownikom drogi.

Art. 17. 1. Pojazd samochodowy może być używany na drodze po dopuszczeniu go do ruchu.

2. Dopuszczenie pojazdu samochodowego do ruchu może być uzależnione od uzyskania przez producenta lub importera zaświadczenia Ministra Komunikacji o dopuszczalności danego typu pojazdu.

3. Ministrowie Komunikacji i Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrami Obrony Narodowej i Gospodarki Komunalnej określą w drodze rozporządzenia warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać poszczególne rodzaje pojazdów samochodowych poruszających się po drogach, warunki wymagane do uzyskania zaświadczenia o dopuszczalności danego typu pojazdu, zakres i tryb badań stanu technicznego tych pojazdów, zakres wyposażenia pojazdów w przedmioty niezbędne do ich utrzymywania i używania, warunki i tryb dopuszczania i wycofywania pojazdów z ruchu, sposób oznaczania, ewidencji i rejestracji pojazdów oraz organy administracji państwowej właściwe w tych sprawach.

4. Ministrowie Komunikacji i Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej — a jeżeli chodzi o tramwaje także w porozumieniu z Ministrem Gospodarki Komunalnej — mogą w drodze rozporządzenia rozciągnąć wszystkie lub niektóre przepisy określone w ust. 3 na inne pojazdy niż samochodowe oraz dopuścić odstępstwa od zasad określonych w art. 16.

Rozdział 4.

Kierujący pojazdami.

Art. 18. 1. Kierować pojazdami na drogach może tylko osoba znajdująca się w pełni władz umysłowych oraz posiadająca sprawność fizyczną w stopniu umożliwiającym kierowanie pojazdem w sposób nie zagrażający bezpieczeństwu innych użytkowników dróg i nie narażający kogokolwiek na szkodę.

2. Kierujący pojazdem powinien prowadzić pojazd rozważnie i ostrożnie oraz dostosowywać szybkość do istniejących warunków i ograniczeń ruchu. W warunkach niedostatecznej widoczności kierujący powinien zmniejszyć szybkość lub zatrzymać się.

Art. 19. 1. Zabrania się kierującym pojazdami znajdowania się w czasie prowadzenia pojazdu w stanie wskazującym na użycie alkoholu lub innego podobnie działającego środka.

2. W przypadku gdy zachodzi podejrzenie, że kierujący pojazdem znajduje się w czasie prowadzenia pojazdu w stanie wskazującym na użycie alkoholu lub innego podobnie działającego środka, obowiązany jest on na żądanie upoważnionych do tego organów poddać się badaniom koniecznym do ustalenia zawartości tych środków w organizmie.

3. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych określi tryb i sposoby badań stanów, o których mowa w ust. 2.

Art. 20. 1. Kierujący pojazdami samochodowymi poruszającymi się po drogach (kierowcy) powinni posiadać pozwolenie na prowadzenie tych pojazdów (prawo jazdy).

2. Minister Komunikacji w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych może wprowadzić obowiązek posiadania prawa jazdy lub wykazania się znajomością przepisów o ruchu drogowym przez osoby kierujące innymi pojazdami niż samochodowe oraz ustalić warunki i tryb wydawania tym osobom odpowiednich dokumentów.

3. Prawo jazdy powinno być cofnięte:

- 1) na stałe — jeżeli kierowca naruszył przepisy o obowiązku udzielenia pomocy ofiarom wypadku drogowego w razie uczestniczenia w tym wypadku;
- 2) czasowo lub na stałe:
 - a) jeżeli kierowca utracił warunki zdrowia fizycznego lub psychicznego, potrzebne do prowadzenia pojazdu,
 - b) jeżeli kierowca w czasie jazdy naruszył przepisy o zakazie znajdowania się w stanie wskazującym na użycie alkoholu lub innego podobnie działającego środka.

4. Czasowe cofnięcie prawa jazdy może nastąpić również:

- 1) jeżeli kierowca utracił kwalifikacje fachowe wymagane do prowadzenia pojazdu;
- 2) jeżeli kierowca uporczywie narusza przepisy o ruchu drogowym;
- 3) w razie pociągnięcia kierowcy do odpowiedzialności karnej za czyny o charakterze chuligańskim popełnione w związku z kierowaniem pojazdem.

5. Ministrowie Komunikacji i Spraw Wewnętrznych w drodze rozporządzenia:

- 1) w porozumieniu z Ministrami Obrony Narodowej i Gospodarki Komunalnej — określi rodzaje praw jazdy, kwalifikacje fachowe i inne warunki wymagane od osób ubiegających się o prawo jazdy, zasady i tryb szkolenia kandydatów na kierowców, kierowców i innych kierujących, zakres odpowiedzialności osób kierujących pojazdami samochodowymi w czasie jazd szkoleniowych, organy administracji państwowej właściwe w sprawach praw jazdy i szkolenia kandydatów na kierowców, kierowców i innych kierujących oraz szczegółowe warunki i tryb wydawania i cofania praw jazdy;
- 2) w porozumieniu z Ministrami Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Gospodarki Komunalnej — wydadzą przepisy o wymaganym wieku i stanie zdrowia kandydatów na kierowców, kierowców i innych kierujących, o obowiązku kandydatów na kierowców i kierowców poddawania

się badaniom lekarskim, o warunkach i sposobie dokonywania tych badań oraz o zakresie obowiązującej kierowcę znajomości zasad udzielania pierwszej pomocy.

6. Rada Ministrów po porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych w drodze rozporządzenia wyda przepisy o dopuszczalnym czasie kierowania przez kierowcę pojazdem samochodowym.

Rozdział 5.

Kontrola ruchu drogowego i czuwanie nad porządkiem i bezpieczeństwem ruchu.

Art. 21. 1. Kontrola ruchu drogowego i czuwanie nad porządkiem i bezpieczeństwem ruchu na drogach oraz kierowanie ruchem należy do organów Milicji Obywatelskiej.

2. Właściwe do spraw komunikacji organy prezydentów rad narodowych współdziałają z organami Milicji Obywatelskiej w sprawach określonych w ust. 1 w zakresie i na zasadach ustalonych przez Ministrów Komunikacji i Spraw Wewnętrznych.

3. Ministrowie Spraw Wewnętrznych i Komunikacji w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej określają, które funkcje z wymienionych w ust. 1 i w jakim zakresie mogą być powierzone do wykonywania organom liniowej służby drogowej lub innym organom administracji państwowej niż wymienione w ust. 2.

Art. 22. Przy wykonywaniu swych czynności organy kontroli ruchu drogowego (art. 21) uprawnione są:

- 1) do legitymowania użytkowników dróg,
- 2) do udzielania im wiążących poleceń co do sposobu używania drogi,
- 3) do zatrzymywania — w przypadkach przewidzianych w obowiązujących przepisach — dokumentów stwierdzających uprawnienia użytkowników dróg w zakresie ruchu drogowego,
- 4) do zatrzymywania i uniemożliwiania dalszego korzystania z pojazdu w razie stwierdzenia, że kierujący znajduje się w stanie wskazującym na użycie alkoholu lub innego podobnie działającego środka lub jeżeli stan techniczny pojazdu zagraża bezpieczeństwu lub porządkowi ruchu.

Art. 23. 1. Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrami Komunikacji i Obrony Narodowej określi szczegółową organizację i zasady kontroli ruchu na drogach oraz uprawnienia organów kontroli w tym zakresie.

2. Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Komunikacji i Ministrem Obrony Narodowej może upoważnić czasowo do wykonywania wszystkich lub niektórych czynności z zakresu kontroli ruchu drogowego, w stosunku do wszystkich lub niektórych użytkowników dróg, również inne organy, organizacje lub osoby niż przewidziane w art. 21.

Rozdział 6.

Przepisy karne.

Art. 24. Kto:

- 1) wbrew przepisom art. 5 ust. 1 tamuje lub utrudnia ruch na drodze,
- 2) wbrew przepisom art. 6 ustawia lub włącza, usuwa lub wyłącza znaki i sygnały drogowe oraz urządzenia ostrzegawczo-zabezpieczające bądź zmienia ich położenie lub je zasłania,

- 3) wbrew przepisom art. 7 zaśmieca (zanieczyszcza) drogę, pozostawia na niej przedmioty mogące spowodować uszkodzenie pojazdu lub naruszyć porządek bądź bezpieczeństwo ruchu drogowego,
- 4) wbrew przepisom art. 8, bez zezwolenia właściwego do spraw komunikacji organu prezydium rady narodowej, ustawia na drodze stoiska, budki, wózki, pojazdy, tablice itp. urządzenia służące do prowadzenia działalności handlowej, usługowej, reklamowej lub innej,
- 5) będąc zobowiązanym do oznaczenia na jezdni przeszkód określonych w art. 9 ust. 1, nie dopełni ciężących na nim obowiązków,
- 6) wbrew przepisom art. 11 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 lit. b) powoduje niebezpieczeństwo lub utrudnienie ruchu bądź zachowaniem swym narusza porządek ruchu lub spokój publiczny albo naraża kogokolwiek na szkodę,
- 7) będąc kierującym, wbrew przepisom art. 11 ust. 2 pkt 1 lit. c) w razie uczestniczenia w wypadku drogowym z ludźmi nie udzieli pomocy ofiarom wypadku,
- 8) wbrew przepisom art. 11 ust. 2 pkt 3 nie stosuje się do znaków i sygnałów drogowych oraz sygnałów i poleceń podawanych przez osoby uprawnione do kierowania ruchem lub do kontroli ruchu drogowego,
- 9) będąc kierującym, wykracza przeciwko przepisom art. 12 ust. 1 i 2,
- 10) będąc zobowiązanym do sprawowania pieczy nad nieletnim, pozostawia wbrew przepisowi art. 12 ust. 3 nieletniego do lat 7 bez opieki na drodze (ulicy),
- 11) będąc kierującym, wbrew przepisom art. 16 nie zaopatrzy pojazdu lub złączonych ze sobą pojazdów w wymagane światła,
- 12) kierując pojazdem, znajduje się w stanie wskazującym na użycie alkoholu lub innego podobnie działającego środka,
- 13) wykracza przeciwko przepisom wydanym na podstawie art. 14, art. 17 ust. 3 i 4, art. 20 ust. 5 i 6 i art. 27 — podlega karze grzywny do 4.500 zł.

Art. 25. 1. Kto będąc właścicielem pojazdu albo kierującym pojazdem:

- 1) dopuszcza pojazd do jazdy mimo braku ważnych dokumentów, stwierdzających dopuszczenie pojazdu do ruchu,
- 2) dopuszcza pojazd do jazdy mimo nienależytego zaopatrzenia pojazdu w wymagane urządzenia i przyrządy albo mimo, że znajdują się one w stanie nie nadającym się do spełniania swego przeznaczenia,
- 3) dopuszcza do korzystania z pojazdu w sposób niezgodny z jego przeznaczeniem,
- 4) dopuszcza do kierowania osobę:

- a) nie będącą w pełni władz umysłowych lub nie posiadającą sprawności fizycznej w stopniu umożliwiającym kierowanie pojazdem w sposób nie zagrażający bezpieczeństwu innych użytkowników drogi i nie narażający kogokolwiek na szkodę,
 - b) znajdującą się w stanie wskazującym na użycie alkoholu lub innego podobnie działającego środka albo nie posiadającą prawa jazdy uprawniającego do kierowania takim pojazdem;
- 5) nie może wskazać, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie, chyba że pojazd użyto wbrew jego woli i wiedzy, czemu nie mógł zapobiec

— podlega karze grzywny do 4.500 zł.

2. W jednostkach państwowych oraz gospodarki uspołecznionej odpowiedzialności określonej w ust. 1 na równi z kierującym podlega dyspozytor pojazdów lub osoba pełniąca jego czynności bądź kierownik jednostki.

Art. 26. Orzekanie w sprawach o czyny wymienione w art. 24 i 25 następuje w trybie przepisów o orzecznictwie karno-administracyjnym.

Rozdział 7.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 27. 1. Rozporządzenia wydane przez właściwych ministrów na podstawie art. 14, art. 17 ust. 3 i 4 i art. 20 ust. 5 mogą upoważniać prezydium wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw) do wydawania dla obszaru województwa (miasta) przepisów lokalnych, w ramach tych rozporządzeń.

2. Przepisy określone w ust. 1 podlegają ogłoszeniu w dzienniku urzędowym wojewódzkiej rady narodowej (rady narodowej miasta wyłączonego z województwa).

Art. 28. Tracą moc art. 1, 4, 6, 19, 21a i 21b ustawy z dnia 7 października 1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych (Dz. U. z 1921 r. Nr 89, poz. 656, z 1928 r. Nr 18, poz. 151 i Nr 23, poz. 202, z 1934 r. Nr 110, poz. 976, z 1948 r. Nr 10, poz. 73 i z 1960 r. Nr 54, poz. 311).

Art. 29. Do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w niniejszej ustawie pozostają w mocy dotychczasowe przepisy wykonawcze.

Art. 30. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: A. Zawadzki

Sekretarz Rady Państwa: J. Horodecki

296

USTAWA

z dnia 27 listopada 1961 r.

o zmianie przepisów postępowania karnego.

Art. 1. W kodeksie postępowania karnego wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 17 otrzymuje brzmienie:
„Art. 17. § 1. Sąd wojewódzki rozpoznaje w pierwszej instancji sprawy:
1) o przestępstwa określone w rozdziałach XVIII, XIX oraz w art. 225—228 kodeksu karnego;

- 2) o przestępstwa określone w rozdziale I oraz w art. 32 i 39 dekretu z dnia 13 czerwca 1946 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy Państwa, jednakże z wyjątkiem spraw o przestępstwa określone w art. 7 tego dekretu;
- 3) o przestępstwa określone w art. 78—81 kodeksu karnego Wojska Polskiego;